

професіонала в певному напрямі суспільної діяльності, а і як культурної, інтелектуально й духовно розвиненої особистості. Відмовитись від цього було б абсолютною помилкою. З іншого боку, займаючи мало не четвертину часу підготовки майбутнього психолога, гуманітарний блок є серйозною перешкодою на шляху до реалізації програми підготовки фахівця з психологічною кваліфікацією. Узгодження цих питань є одним з головних завдань інноваційних технологій і змісту навчання, що відповідають за вищу післядипломну освіту.

Не меншу турботу викликає рівень фундаментальної післядипломної підготовки студентів майбутніх психологів. Тільки створивши стандарти нового покоління, можна розпочати до формування інноваційних програм, навчальних планів і діаграм підготовки психологів. Під час їхнього створення необхідно врахувати такі моменти.

По-перше, навчальні дисципліни, не повинні бути малокредитними. Сьогодні в багатьох вищих навчальних закладах ми маємо такий феномен, що впродовж семестру вивчають 15–17 навчальних дисциплін. У цьому питанні ми повинні наближатися до європейських підходів, згідно з якими за семестр вивчають лише кілька (4–6) багатокредитних навчальних дисципліни. Проблемою є й те, що вітчизняна післядипломна школа незначну увагу приділяє вивченню іноземних мов і викладає мало навчальних дисциплін іноземною мовою, як це прийнято в провідних університетах Європи. Подальші кроки передбачатимуть створення й запровадження інноваційного пакета навчально-методичної документації в умовах європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Висновки. Отже, ми розглянули деякі аспекти післядипломної освіти психологів, визначивши її як важливу науково-практичну проблему.

Літератури

1. Білик Н. Змістово-структурні моделі курсів ОДГ та курсів ПДГ у післядипломній освіті вчителів / Н. Білик // Освіта і управління. – 1999. – № 1. – Т. 3. – С. 117–119.
2. Володарская И.А. Система подготовки психологов в США / И.А. Володарская, Н.М. Лизунова // Вестник МГУ. – Сер. 14 : Психология. – 1990. – № 1. – С. 57–67.
3. Подолянук О.Л. Розвиток професійної позиції шкільного психолога у післядипломній освіті : дис. ... канд. психол. н. : 19.00.07 / О.Л. Подолянук. – К., 2004. – 237 с.
4. Протасова Н. Андроґогічна ідея і післядипломна освіта: постановка проблеми / Н. Протасова // Шлях освіти. – 1997. – № 2. – С. 14–17.
5. Радчук Г.К. Організація навчання у системі професійної підготовки психологів / Г.К. Радчук // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 8. – С. 65–74.
6. Собкова С. Допоможу іншим людям. Становлення психолога-фахівця / С. Собкова // Психолог. – 2006. – № 34. – С. 3–7.

МОЛЧАНЮК О.В.

ЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ Й ВИХОВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Зміна освітньої парадигми від традиційної до особистісно орієнтованої, перехід освіти на державні стандарти вимагають від вищої педагогічної школи досконалої підготовки майбутніх учителів. Сучасний учитель початкової школи – це професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, в іннова-

ціях психолого-педагогічної науки, володіє різними технологіями навчання та виховання дітей, здатний до саморозвитку й самовдосконалення.

Вивчення та аналіз практичної діяльності учителів початкової школи дає підстави визначити труднощі, які виникають під час вирішення проблеми дослідження. Вони пов'язані, перш за все, з недостатньою обізнаністю учителів початкової школи із самою ідеєю інноваційної діяльності, а також невмінням оптимально організувати процес навчання та виховання учнів початкової школи на засадах особистісно орієнтованих технологій.

Труднощі зумовлюють необхідність дослідження ролі інноваційних технологій у змісті підготовки вчителя початкової школи, процесу підготовки майбутнього вчителя початкової школи до реалізації особистісно орієнтованих технологій.

Сучасні дослідники інноваційної діяльності (М. Лапін, В. Паламарчук, М. Поташник, А. Пригожин та ін.) виокремлюють дві її сторони – технологічну й особистісну. Технологічна сторона пов'язана зі створенням моделей і технологій навчання й виховання, упровадженням і поширенням педагогічних інновацій, а особистісна – характеризує виявлення особистісних якостей у процесі самореалізації особистості під час професійної діяльності.

Мета статті – теоретично обґрунтувати процес формування інноваційного стилю діяльності майбутнього вчителя початкових класів на засадах особистісно орієнтованих технологій.

Сучасний викладач має широкі можливості й необмежене поле діяльності, оскільки саме він на практиці переконується в ефективності наявних технологій навчання й може коригувати їх, створювати нові.

Під час інноваційної діяльності педагог має створювати умови, які забезпечуватимуть оптимальний режим роботи учасників педагогічного процесу.

Зазначимо, що небажання педагога початкової школи застосовувати на практиці сучасні педагогічні технології призводить до: формалізації процесів засвоєння навчального матеріалу учнями; стримування творчого мислення; недостатнього формування в дитини пошукових умінь і навичок; гальмування творчості та самостійності особистості.

Під час відвідування занять педагогів-практиків ми доходили висновку, що головною причиною формалізації процесів засвоєння навчального матеріалу є той факт, що в навчанні переважає абстрактний виклад матеріалу, недостатнє використання дидактичних принципів індивідуального підходу, свідомості й активності, цілеспрямованості педагогічного процесу.

Отже, можна зазначити, що формалізм призводить до: відсутності особистісного підходу до дитини; недостатньої мотивації й особистісної відповідальності учнів за результати навчальної діяльності; недостатньо об'єктивного контролю знань.

Під час упровадження сучасних технологій навчання у вищому навчальному закладі можна запобігти негативним проявам, дотримуючись умов, які, на наш погляд, необхідні для ефективного перебігу інноваційного процесу, серед яких ми виділили такі:

– чітке формулювання педагогом мети впровадження нововведення у процес навчання студентів;

- визнання студента головною дійовою особою педагогічного процесу;
- наявність високої кваліфікації педагога-новатора;
- наявність позитивної та стійкої мотивації педагога, який займається інноваційною діяльністю;
- стимулювання студентів до професійного самовдосконалення шляхом утілення в педагогічний процес прогресивних засобів навчання;
- оперативний обмін інформацією між учасниками педагогічного процесу.

Зазначені умови ефективно впливають на процес професійного становлення майбутнього вчителя. Аналіз педагогічних умов дає підстави оптимально організувати навчальний процес, урахувати індивідуальні особливості особистості студентів, забезпечити результативність навчання.

Під час навчальної діяльності студентів з урахуванням дидактичних функцій ми чітко усвідомлювали мету впровадження нововведення. На наш погляд, мета має забезпечити таку пізнавальну діяльність, яка б задовольняла потреби студентів у навчанні, забезпечувала цілеспрямованість і взаємозв'язок у реалізації мотивів, що стане основою формування їхнього інтересу до наукових знань. Мета має відображати у своєму змісті, насамперед, єдність теорії й педагогічної практики.

Утілюючи у процес навчання нововведення, ми ставили за мету не тільки засвоєння теоретичних знань з дисципліни, яку вивчають студенти, оволодіння технікою роботи, а й через прогресивні форми роботи на занятті формувати у студентів інтерес до навчання, що є основою їхнього професійного становлення.

Інтерес можливий у тому раз, якщо надати процесу навчання особистісну спрямованість. Ми помітили, що студент під впливом зовнішніх умов і залежно від результатів власної поведінки прагне змінитися так, щоб новими знаннями позбутися своєї невпевненості та правильно вирішити практичні завдання.

Особистісно орієнтований підхід характеризується визнанням індивідуальності дитини, її розвитку не як колективного суб'єкта, а, насамперед, як індивіда, наділеного своїм неповторним досвідом.

Суть особистісно орієнтованого підходу в процесі експериментального дослідження ми сприймали як визнання студента головною дійовою особою всього педагогічного процесу. Безперечно, цей факт приводить до гуманізації відносин. Гуманізація процесу навчання студентів передбачає створення таких умов, які б сприяли реалізації головної мети – розвитку творчого потенціалу особистості. Досягти цієї мети може лише викладач, який щиро ставиться до студента, незалежно від його успіхів і досягнень, оцінює його діяльність не тільки за кінцевим результатом, а й за процесом його досягнення. Створення ситуації успіху – важливий елемент взаємодії на заняттях, який оптимізує педагогічний процес. Ми повсякчас визначали індивідуально-психологічні особливості особистості студента, його наміри, цілі, цінності, мотиви, позиції, орієнтації. Особистісна орієнтація в такому разі спрямована на студента, тому саме цей факт і впливає на ефективну роботу учасників педагогічного процесу.

Особистісно орієнтоване навчання передбачає нову педагогічну етику, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємоповага, творча співпраця [4]. На наш погляд, оптимальній реалізації особистісно орієнтованого на-

навчання сприяє дотримання таких умов: дві сторони активні й виступають організаторами навчально-пізнавальної діяльності. Діяльність викладача при цьому спрямована на формування пізнавальної діяльності студентів, її основна функція – організаційно-формувальна (управлінська). Діяльність студентів – орієнтовна, пізнавальна, контрольна-коригувальна – спрямована на оволодіння способами навчальної роботи, а на їх основі – знаннями, вміннями, прийомами теоретичного мислення в спільній діяльності викладача і студентів, заснованій на суб'єкт-суб'єктних відносинах. Студент стає основним суб'єктом процесу навчання, і в цьому ми вбачаємо перевагу особистісно орієнтованого підходу.

Загальну мету особистісно орієнтованого навчання ми реалізували на заняттях. Утілюючи в процес навчання сучасні педагогічні технології, ми прагнули:

- використовувати оптимальні для навчального закладу та студентського колективу форми й методи організації навчальної діяльності, які зорієнтовані на конкретного студента;
- створити в процесі навчання атмосферу зацікавленості кожного студента;
- стимулювати студентів до висловлювань, використання різних способів під час виконання нестандартних завдань без страху помилитись, одержати неправильну відповідь;
- підтримувати студента в його бажанні віднайти власний спосіб роботи, на заняттях аналізувати роботу свою та інших студентів;
- створювати педагогічні ситуації під час занять, що дають можливість кожному студентові виявити ініціативу, самостійність у роботі.

Навчання, що здійснюється в умовах взаємодії викладача і студента – органічно цілісний процес. Складність навчальної діяльності полягає в тому, що студент має не тільки сприймати, а й усвідомлювати, запам'ятовувати та застосовувати здобуті знання у практичній роботі. Кожна сторона в системі відносин “викладач – студенти” має свою специфіку, яка визначається дидактичними цілями та завданнями. За особистісно орієнтованих технологій навчання переводиться на суб'єктну основу з установкою на саморозвиток і самовиховання особистості.

У процесі експериментального дослідження ми мали можливість виділити найважливіші вимоги особистісно орієнтованого навчання:

- відносини між викладачами і студентами складаються як спільна творча діяльність;
- навчання, самоосвіта ґрунтуються на власній зацікавленості студента, індивідуальних інтересах, здібностях, особистісному досвіді;
- ідея подолання труднощів, досягнення складних цілей є провідними в спільній діяльності викладача і студентів;
- ідея вільного вибору форм, напрямів, методів діяльності формує мотиваційну сферу, розвиває творче мислення.

Відомо, що неможливо змінити технології навчання, досягаючи ефективності педагогічного процесу, не змінюючи характеру відносин викладача та студентів. Так само не можна побудувати педагогічно доцільної системи навчально-виховної роботи без перегляду стилю роботи педагога, тому якісного оновлення потребує, насамперед, діяльність викладача.

Уміння поставити студента в позицію дослідника при розв'язанні проблемної ситуації, активізувати діяльність студентів для досягнення поставленої мети – це ті вимоги, які були враховані нами під час процесу навчання студентів, майбутніх учителів початкової школи. Повага до думки студента, рівноправний діалог, співпраця – це головні позиції, що лежать в основі активних методів навчання. Якщо студент побачить перспективу роботи, якщо показати йому глибину наукових досліджень, то в обох суб'єктів співпраці виникає потреба в оволодінні сучасними методами пізнання.

Враховуючи умови особистісно орієнтованого навчання та міжособистісних відносин під час підготовки майбутніх фахівців, ми прагнули до: створення відчуття колективізму; подолання психотравмивних факторів, психологічного бар'єра, хвилювання; постійного підтримання уваги та активності студентів.

Очевидно, що в результаті дотримання зазначених вимог у студентів поступово формується:

- потреба в освіті;
- внутрішня мотивація та зовнішнє стимулювання прагнення знань;
- найбільш доступний для кожного студента процес спілкування.

Можна ствердити, що саме потреба в освіті, внутрішня мотивація до знань і спілкування збагачує особистість, формує необхідні в житті якості колективності, толерантності, демократичності, взаємодопомоги, вимогливості, відповідальності. Отже, педагогічний процес у своєму розвитку, в побудові найкращого варіанта, який забезпечує максимально можливу ефективність, має бути орієнтований на створення різноманітних можливостей вільного спілкування студентів між собою, з викладачами в усіх сферах взаємодії.

Як зазначають В. Лозова та Г. Троцько [3, с. 208], процес навчання – це спеціально організована пізнавальна діяльність, яка моделюється (визначаються цілі, завдання, зміст, структура, методи, форми) для прискореного опанування людиною основами соціального досвіду, накопиченого людством.

Підкреслюючи творчий характер навчання, В. Сухомлинський визначав його як багатогранний процес постійного духовного збагачення й оновлення, який характеризується глибокою індивідуальністю явищ [5].

Аналізуючи зазначене вище, можна стверджувати, що навчання обов'язково передбачає різнопланову сферу взаємодії. Це навчальна взаємодія студента й викладача, взаємодія студентів між собою, яка по-різному може збуджувати педагогічну взаємодію. На сучасному етапі навчально-педагогічна взаємодія має організаційні форми співпраці. Науковці С. Лисенкова, В. Шаталов [6] довели, що технологічний апарат педагогіки співпраці розрахований на оптимальну результативність педагогічного процесу; І. Волков [1], М. Касьяненко [2], М. Щетинін та інші стверджують, що це ефективна тактика побудови педагогічного процесу, яка спрямована на створення сприятливих умов для самореалізації особистості учня.

Ми, оптимізуючи педагогічний процес, прагнули побудувати заняття як спільну діяльність учасників педагогічного процесу. Тривалий період навчальна взаємодія описувалася схемою $S \quad \square \text{де} \quad \mathcal{O}$, – активний суб'єкт, який виступає ініціатором навчання, передає знання, вміння, контролює та оцінює їх, \mathcal{O} – об'єкт

навчання й виховання, але, на наш погляд, вона має трактуватися як двостороння суб'єктно-суб'єктна взаємодія *S1* [S1/S2] – викладач, *S2* – студент.

Таким чином, аналізуючи зазначене вище, ми прагнули досягти: єдності мети; організації та управління діяльністю; розподілу функцій, дій, операцій; наявності міжособистісних відносин.

Переважає більшість досліджень ефективності різних методів і форм організації педагогічного процесу засвідчує позитивний вплив спеціально організованої співпраці на діяльність його учасників. Це виражається в тому, що в умовах співпраці успішно розв'язуються складні розумові завдання, краще засвоюється матеріал.

Отже, оптимізація педагогічного процесу через удосконалення міжособистісних відносин передбачала:

- створення моделі суб'єкт-суб'єктних відносин (оптимальний варіант типу відносин “дорослий – дорослий”);
- перехід на особистісно орієнтоване спілкування, розвиток особистості через педагогічне спілкування, повага до особистості студента;
- створення можливості вільного спілкування студентів і викладачів у всіх сферах діяльності (навчальній та професійній).

Знаючи особливості кожного студента, ми забезпечуємо розвиток і саморозвиток особистості, пропонуємо кожному студенту, спираючись на власні особливості, здібності, інтереси, суб'єктний досвід, можливість реалізувати себе в процесі пізнання, навчальній та професійній діяльності.

Провідна роль у налагодженні міжособистісних відносин належить педагогу. Тому ми висунули такі вимоги до сучасних педагогів-новаторів: висока професійна підготовка; покликання до педагогічної діяльності; високий рівень розвитку інтелектуальних та моральних якостей; вміння поєднувати навчально-виховну та науково-дослідну роботу.

Знання педагога мають забезпечити широку ерудицію в головних сферах сучасних фундаментальних знань. Це мають бути знання широкого профілю. Саме вони сприятимуть ситуативно-творчому мисленню й оновленню організаційних і процесуальних умінь та навичок педагогів.

Педагог повинен враховувати індивідуальні інтереси студентів, сприяти розвитку в студентів високоморальних якостей, які дадуть їм змогу самореалізуватися як особистості. Розв'язувати нові завдання може тільки висококваліфікований педагог, який здатний приймати самостійні рішення, уміти переконувати студентів у правильності своєї позиції, вести їх за собою на шляху до досягнення поставлених цілей. Справжній педагог повинен уміти результативно спілкуватися з учасниками педагогічного процесу, виявляти власні особистісні якості в процесі комунікації.

Удосконалення наукових знань педагогів має сприяти якісному оновленню діяльності інших суб'єктів педагогічного процесу – студентів; отже, тільки разом обидва оновлені суб'єкти педагогічного процесу стануть здатними до застосування “нових” технологій навчання.

Досягти ефективної роботи студентів можна за умови їх стійкої мотивації. Пізнавальні інтереси й потреби як складові мотивації виникають за умови, якщо навчальний процес має особистісний зміст, тобто створення для кожно-

го його учасника перспективи зростання в навчанні й свободи вибору навчальних завдань. Через особистісний зміст навчальної діяльності можна домогтися оптимального поєднання теорії та практики, усвідомити причини навчальних труднощів і віднайти способи виходу із найскладніших ситуацій. У процесі організації занять необхідно стимулювати позитивну мотивацію студентів, внутрішнє спонукання їхньої активної участі в процесі оволодіння знаннями. Позитивна мотивація виникає в тому разі, якщо мета, яку ставив під час діяльності педагог, що впливає із зовнішніх факторів, впливає на свідомість студентів, сприймається ними як особистісно значуща.

Сформованість мотиваційної сфери педагога є передумовою успішності будь-якої діяльності. Спонукальними мотивами, на наш погляд, виступає: новизна роботи; поширення можливості подання навчальної інформації наочно, доступно, цікаво; можливість розкрити практичну значущість матеріалу, що вивчається, виявити свої індивідуальні здібності й творчість. Ці всі фактори в сукупності формують позитивне ставлення до інноваційної діяльності.

Негативне ставлення характеризується бідністю мотивів, ґрунтується на небажанні та невмінні творчо працювати, у такого педагога немає зацікавленості до інноваційних технологій та їх упровадження в навчальний процес.

Слід зазначити, що до майбутнього фахівця початкової школи слід підходити не тільки з урахуванням рівня його професійного становлення, а й його готовності до проектування розвивального освітнього простору. Якість підготовки студентів до педагогічної діяльності пов'язана з використанням у педагогічному процесі дидактичних технологій, що стимулюють у майбутніх педагогів позитивну мотивацію до оволодіння обраною професією та інтерес до наукових знань. Уміння студента пояснити мету, тему заняття, здатність самостійно добирати методи пізнання, вміння визначати структуру й будову, визначати функції та зв'язки об'єкта зі спорідненими об'єктами, володіти інтуїцією, вміти прогнозувати кінцевий результат – це ті навички, які потрібні учителю початкової школи для професійної діяльності. Однак ці навички формуються поступово. Під час експериментального дослідження ми спостерігали труднощі в оволодінні студентами навчальним матеріалом, тому добір і конкретизація змісту навчання передбачала: виокремлення в змісті головних, суттєвих елементів; визначення раціональної логіки розкриття теми (індуктивної або дедуктивної); доповнення змісту заняття науковими відомостями із періодичної літератури, вправами, проблемними завданнями, які дають змогу максимально виконати ряд поставлених навчальних завдань, включаючи усунення недоліків у знаннях і навичках; доповнення змісту конкретного заняття вправами, ситуаційними завданнями, тестовими завданнями, діловими іграми, спрямованими на формування та вдосконалення навичок, пізнавальних інтересів і здібностей студентів конкретного колективу на підставі диференційованого й індивідуалізованого підходу до навчання студентів.

Особистісна орієнтація змісту заняття передбачає розвиток творчих здібностей студентів з урахуванням їхніх мотивів; оптимізації обсягу навчальної інформації та відповідності проблем, які розв'язуються студентами їхнім віковим особливостям; оновлення навчального матеріалу відповідно до досягнень базових наук; відображення в змісті освіти сучасних технологій, якими має користуватися студент.

Для розвитку кожної сфери особистості (когнітивна, психомоторна, афективна) та особистості в цілому необхідне поєднання різноманітного методичного арсеналу принципів і методів навчання.

Найбільш ефективного, універсального методу викладання немає і бути не може, тому що кожен метод навчання є діалектичним за своєю суттю: більш ефективно вирішує одні завдання й менш ефективно – інші, впливає на досягнення одних цілей і перешкоджає досягненню інших.

Добір методів ми здійснювали на основі особистісного підходу в навчанні. Для нас методи – це сукупність засобів і прийомів організації навчально-пізнавальної діяльності, яка забезпечує активність студентів у здобутті знань. Виходячи із наявних умов, ми обирали той метод, прийом чи операцію, який є оптимальним для розв'язання конкретних завдань заняття. Щодо формування світогляду студентів найефективнішими методами у вищому навчальному закладі, на наш погляд, є лекція, бесіда, ситуативний метод.

Ми завжди прагнули досягти ефективної роботи студентів майбутніх учителів початкової школи під час заняття, створити на лекції атмосферу продуктивного пізнання. Це залежить від обізнаності, знання предмета та глибокого інтересу до нього учасників процесу навчання. Студенти правильно сприймають інформацію, обмірковують її, висловлюють власні думки, відстоюють власну точку зору, обґрунтовують свої судження, доходять висновків. Лише в такому разі вони зможуть стати професіоналами в майбутній діяльності.

Забезпечуючи єдність теоретичних і практичних знань під час заняття, студент починає сприймати високу теорію (ідеологію й методологію) як таку, що містить корисні ідеї, якими слід керуватись у житті та при виконанні професійних обов'язків, щоб досягти успіху.

Цілі, зміст, методика навчання визначають рівень і результати контролю. Якщо результат навчальної діяльності студента лишався нами неоціненим, учіння студента гальмувалося, а іноді й зовсім утрачало сенс. Тому систематичне й об'єктивне вимірювання знань студентів сприяє формуванню таких моральних якостей майбутнього педагога, як відповідальність, дисциплінованість, самостійність, здатність до подолання труднощів у розв'язанні поставлених завдань, розвитку їхніх пізнавальних інтересів та мотивації, що призводить до стимулювання студентів, професійного самовдосконалення шляхом утілення в педагогічний процес прогресивних технологій навчання.

Висновки. Застосування особистісно орієнтованої технології навчання на практиці є складним процесом. Його реалізація покладена на певну групу педагогів та студентів. Для досягнення поставленої мети важливо налагодити ефективний обмін інформацією як між самими педагогами, так і між студентами. На наш погляд, уміння одержувати таку інформацію в компактній і доступній для педагогічного аналізу формі є для нас необхідною умовою застосування прогресивних технологій навчання.

Література

1. Волков И.П. Учим творчеству / И.П. Волков. – М. : Педагогика, 1988. – 96 с.
2. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва : навч. посіб. / М.Д. Касьяненко. – К. : Вища школа, 1993. – 320 с.
3. Лозова В.І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. / В.І. Лозова, Г.В. Троцько. – 2-е вид. випр. – Х. : Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди.

4. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи / О.Я. Савченко. – К. : Генеза, 1999. – 365 с.

5. Сухомлинський В.А. Сто советов учителю / В.А. Сухомлинський // Избр. произведения : в 5 т. – К., 1979. – Т. 2. – С. 447–698.

6. Шаталов В.Ф. Эксперимент продолжается: Обобщение опыта 50-ти лет педагогической деятельности / В.Ф. Шаталов. – Донецк : Сталкер, 1998. – 396 с.

МОРГУН Ю.О.

АКТУАЛЬНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ

Сучасні економічні, політичні й соціальні зрушення в суспільстві висувають нові вимоги до шкільної молоді, до її вміння гармонійно співіснувати із суспільством, знати свої права та обов'язки, самостійно обирати свій шлях у житті, вміти правильно приймати рішення в умовах вибору, реалізувати свої здібності.

З огляду на це формування та розвиток людини є однією з актуальних проблем, що стоять перед педагогічною наукою і практикою.

Слід підкреслити, що викладання економіки в школі – не данина моді, не поточна кон'юнктура, не реакція на збільшення попиту на економічні знання. Економічна освіта накладає відбиток на загальний світогляд людини, що впливає на його культурний рівень, сприяє виробленню адекватних уявлень про дійсність, яка оточує. Вивчення економіки допомагає учням отримати більш повне уявлення про формування й розвиток суспільства, дає їм змогу сформувати цілісну картину навколишнього світу, визначити свою життєву позицію [3].

Виходячи зі сказаного, необхідно наблизити зміст навчання до змісту життя; спрямувати навчання на пояснення життєвих ситуацій і підготовку компетентної людини. Зміст освіти має бути осучасненим таким чином, щоб випускники могли швидко адаптуватися в самостійному житті, цілеспрямовано використати свій потенціал як для самореалізації в професійному й особистісному плані, так і в інтересах суспільства, держави.

Введення до шкільної програми курсу з основ економічних знань повинно допомогти частково вирішити ці питання. На жаль, у цих програмах акцент зроблено на підготовку учнів до економічних ВНЗ для подальшого професійного навчання. З'явилися державні та приватні школи економічного профілю, підручники з основ економічної теорії перекладені в основному із західної навчальної та методичної літератури. Усе це призвело до перенасичення ринку праці економістами з вищою освітою. Проте економіки слід навчати не тільки економістів. Володіючи грамотним економічним мисленням, людина сама вибере найбільш раціональну поведінку. Жити в новій економіці, в ринковому середовищі без елементарних знань законів цього середовища просто неможливо.

З огляду на вищезазначене, шкільний курс економіки повинен орієнтуватися не тільки на потреби вищої школи. Основна його мета – економічна та правова грамотність учнів, які, в свою чергу, створюють середовище для формування громадянської самосвідомості. Економіка не є сферою докладання зусиль лише професійних економістів. У повсякденному житті в ній беруть участь усі члени суспільства. В умовах сучасної ринкової економіки бути